

"Највећи финансијски скандал у последњој деценији" - под таквим насловом светски медији преносе вест о цурењу више од две хиљаде поверљивих докумената из америчког Трезора, односно америчке Истраживачке мреже за финансијски криминал ФинЦЕН-а. Документа откривају како су поједине светске банкарске институције омогућиле да "прљав новац" постане део глобалне економије. У досијеима који указују на сумњиве новчане трансакције помињу се и инвестиције из Србије.

Мрачне и, до сада, добро чуване "тајне" великих светских банака, све о бескрајним токовима "прљавог новца" који потиче из организованог криминала, дроге, корупције и нетранспарентних активности светских милијардера, контроверзних бизнисмена и компанија. "ФинЦЕН досијее" чини више од 2000 докумената прикупљаних од 1999. до 2017. године, који откривају да су светске банке указале на сумњиве трансакције широм планете у висини од два билиона долара.

Иако су знале да новац потиче из "прљавих токова", чувене банкарске институције попут "ЈП Морган"-а, "Дојче банке", банке "Нew Ўорк Меллон" наставиле су да са њим послују и тиме омогућиле улазак "прљавог новца" у редовне токове светске економије. Те институције чине све да заштите интегритет под лавином негативних информација по њихово пословање.

"Борбу против прања новца схватамо врло, врло озбиљно. Уско сарађујемо са надлежним органима који воде истрагу, баш као и друге банке. Кроз све смо прошли врло детаљно", навео је Јоерг Еигендорф, портпарол Дојче банке.

Износи "опраних пара" су астрономски. Новинари америчког БуззФеед-а, који су дошли у посед докумената, нису открили извор, али се верује да је досијее учинила јавним Натали Едвардс, некада запослена у ФинЦЕН-у, која је 2018. године и ухапшена. Уз новинаре БуззФеед-а на разоткивању спорних трансакција радило је више од 400 новинара из 88 држава и 108 редакција.

"Нашли смо неке ствари о Западном Балкану, али не могу говорити о њима тренутно. Те приче ћемо објавити у наредним недељама и месецима. Извештаји из "ФинЦЕН-а" бацају светло на промашај међународног банкарског система да прати кретање прљавог новца. У неким земљама ради се о јавном новцу, то су практично паре које су украдене и послате ван земље како би биле опране, па враћене назад или коришћене у другим земљама. Сада знамо да су банке знале у бројним случајевима да помажу токовима прљавог новца и нису урадиле ништа по том питању. Банке су или затварале очи или су биле неспособне да препознају оно што су радиле. Неке су вероватно биле преварене", наводи за Н1 Џејмс Рајт, истраживачки уредник ОЦЦРП.

Да ли изненађује што у финансијском скандалу глобалних размера своју улогу има и Србија?

Као потенцијално прање новца у досијеима се помиње трансакција коју је фабрика за производњу чарапа из Гајдобре код Бачке Паланке добила од фирме "Алпха Ретаил Груп" из Хонгконга у висини од 1,2 милиона долара преко тадашње Пиреус банке.

Фирма из Хонгконга је фабрици из Гајдобре пребацила још 7,5 милиона долара и близу 18 милиона евра кроз 49 новчаних трансакција. Али, тај новац није задржан у фабрици чарапа, него убрзо по уплати враћен компанији у Хонгконгу.

Новинари КРИК-а за Н1 кажу да се ради о фабрици која је добила милионске субвенције

од државе.

"Спомиње се да је она 2013. године примила 1,2 милиона долара сумњивог новца од мајке фирме која је регистрована у Хонгконгу. Након неколико месеци, како смо ми видели у финансијским извештајима те компаније - тај новац је враћен на рачун мајке фирме. У извештају стоји да је трансакција сумњива, односно да се сумња на прање новца и то због тога што је порекло новца непознато, због тога што је у питању "шкољка фирма" - нека фиктивна компанија је пребацила тај новац или због тога што је новац ишао кроз земље које су познате као земље које се користе за прање новца", наводи Бојана Јовановић, новинарка КРИК-а.

Председник државе, премијерка, ресорни министри, надлежне државне институције - листом су сви прећутали вест да се у "ФинЦЕН досијеима" помиње Србија, а посебно фабрика за коју су државни функционери говорили да је пример добре инвестиције.

Хоће ли се Управа за спречавање прања новца бавити пословањем фабрике из Гајдобре? Одговор медијима гласи - бићете обавештени.

(H1)